

Üniversite Hazırlık Programı Öğrencilerinin İngilizce Dil Laboratuvar Dersine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi*

Determining the Attitudes of University Preparatory Programme Students towards the English Language Laboratory Course

Elvan KURTMAN**, Ali ARSLAN***

Öz

Bu çalışmanın amacı üniversitede öğrenim gören İngilizce hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutumlarını belirlemektir. Çalışma betimsel nitelikte olup, 2010- 2011 öğretim yılı güz döneminde Bülent Ecevit Üniversitesi zorunlu hazırlık programına devam etmekte olan 451 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen "İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutum ölçeği" ile toplanmıştır. Öğrencilerin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutum ortalamaları 3,57 bulunmuştur. Öğrencilerin tutum puanları öğrenim gördükleri kura göre farklılık göstermekle beraber; cinsiyetlerine, mezun oldukları orta öğretim türüne ve öğrenim gördükleri fakülteye göre farklılık göstermemektedir.

Anahtar sözcükler: İngilizce öğretimi, bilgisayar destekli dil öğretimi, dil laboratuvar dersi, tutum.

Abstract

The aim of this study was to determine the attitudes of preparatory programme students towards the English language laboratory course. This study was conducted at Bülent Ecevit University's compulsory preparatory programme in the fall term of 2010-2011 academic year. The participants of study are 451 students. The data of this study was collected with the help of "attitude scale towards English language laboratory course" that was developed by the researchers. Mean is 3,57. The level of students affects their attitude towards it significantly but their gender, high school and faculty have no effect on their attitude.

Key words: Teaching English, computer assisted language learning, language laboratory course, attitude.

---

* Bu çalışma 5-8 Ekim 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Okutman, Bülent Ecevit Üniversitesi, e-posta: krtmanelvan@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi, e-posta: arslan54tr@yahoo.com

Giriş

Teknolojik gelişmenin, değişimin kültürel değişimin daha ilerisinde olduğu 21. yüzyılda yabancı dil bilmenin, öğrenmenin önemi tartışılmaz. Küreselleşme ile uluslararası ilişkilerin artması ve buna bağlı olarak iletişimde meydana gelen büyük gelişmeler bireylerin en az bir yabancı dil bilmesini gerekli kılmıştır (Gömleksiz ve Düşmez, 2005). Yaklaşık iki asırdır Türkiye’de yabancı dil öğretimi konusunda uğraş verilmektedir. Zaman zaman değişik eğitim politikalarının da etkisiyle, farklı yabancı dil öğretim yolları izlenmiştir. Yabancı dil bilmenin önemi ve zorunluluğu öne sürülerek eğitim yapılanmasında da değişiklikler yapılmıştır (Çelebi, 2006). Bu yasal düzenlemelerde amaç, daha etkin bir yabancı dil öğretiminin gerçekleştirilebilmesidir (Gömleksiz ve Düşmez, 2005).

Ancak öğretim etkinliklerinde birçok değişken etkileşim halindedir. Yabancı dil öğretiminde de durumun aynı olduğunu söyleyebiliriz. Öğrenci motivasyonu, öğretmenin alana hakimiyeti, sınıf içi etkinlikleri ve kullandığı öğretim yöntemi ve teknikleri hedeflenen başarıyı etkileyen önemli değişkenlerdir (Engin, 2006). Bunun dışında; geleneksel öğretme anlayışının benimsenmesi, kalabalık sınıflar, araç-gereç yetersizliği, öğrencilerin bireysel özelliklerinin dikkate alınmaması yabancı dil öğretimini olumsuz yönde etkileyen faktörler olarak sıralanabilir (Gömleksiz ve Düşmez, 2005).

Bilgisayarların öğretme-öğrenme süreci ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılması “bilgisayar destekli eğitim” olarak tanımlanabilir (Demirel, 2005). Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi (BDDÖ), çoğunlukla bilgisayarın sunum, yardım ve öğrenilecek materyali değerlendiren ve etkileşim bileşeni taşıyan bir araç olarak kullanıldığı bir dil öğretimi yaklaşımı olarak görülmektedir (Ateş, Altunay ve Altun, 2006). BDDÖ, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler için üst düzeyde etkileşimli öğrenme ortamları oluşturmak amacıyla ileri teknolojinin olanaklarından yararlanmaktadır. Yüksek hız kapasiteli ağlar aracılığıyla özgün kaynaklara ulaşım olanağı sağlanmakta ve öğrencileri öğrenilen dili anadil olarak konuşan insanlarla bir araya getirmektedir (CALICO,2001). Bilgisayarın dil öğretiminde kullanımı öğrencilere yeni ortamlar oluşturmayı sağlama açısından önemli görülürken; öğretmenin yerini alabilmesi ihtimali ve pahalıya mal olması sebebiyle çekinceli davranılmıştır (Morgan, 1986). Bütün bu endişelere rağmen, bilgisayar öğrenmeyi kolaylaştırma, öğretim ortamlarını zenginleştirerek daha etkili bir öğrenme gerçekleşmesini sağlama işlevlerini yerine getirmektedir (Cameron, Dodd & Rahtz, 1986).

Son on yıldan fazla bir süredir teknolojik anlamdaki ilerlemeler dil öğrenimini ilerletmeyi hedeflemiş güçlü öğrenme alanları yaratmıştır. Metin, ses, grafik ve animasyonun bir araya gelmesi eğitim amaçlı teknolojiyi dil sınıflarındaki eğitimsel aktiviteler için son derece değerli bir kaynak haline getirmiştir (Okan ve Torun, 2007).

Bilgisayar destekli dil öğretimi öğrencilerin dil öğrenme isteklerini artırır, öğrenci ile etkileşimleri neticesinde öğrenciler pasif alıcı olmadan kurtulup etkin olarak öğrenme sürecine katılır, böylece öğrenci başarısı artarken öz düzenleme becerileri gelişirken öz güveni de artar. Bilgisayar destekli dil eğitim farklı öğrenme olanakları sunarak öğrencilerin bireysel farklılıklarına da hitap etmektedir. Öğrenci hangi alanda, kendini nasıl geliştireceğini kendisi seçmektedir. Öğrencilere çeşitli görevler verilerek öğrencilerin yaratıcılıkları da geliştirilebilir (Lee, 2000; Prathibha, 2010). Bilgisayar destekli dil eğitim yapmada öğretmenler çeşitli engellerle karşılaşmaktadırlar. Bunlar, maddi yetersizlikler, yazılım ve donanımın pahalı olması, öğretmenlerin teknik ve teorik bilgilerinin eksik olma ihtimali, değişime ve dolayısıyla da bilgisayarı eğitim maksatlı kullanmaya karşı olumsuz tutuma sahip olma olabilir (Lee, 2000; Prathibha, 2010).

Lee (2000)’ye göre bilgisayar destekli dil eğitimi üç dönemde ele alınabilir. 1960’lı yıllarla 1970’li yıllar arasında davranışçı yaklaşımın etkili olduğu görülmektedir. Bu dönem özellikle bireyselleştirilmiş öğretim ve programlı öğretimin bilgisayarla uygulandığı bir dönem olup; bilgisayar yazılımlarından alıştırma ve tekrar programları ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. 1970 ile 1980 arasında

bilişsel yaklaşımı temele alan bilgisayarın kişisel olarak kullanımı ile keşfetme ve etkileşime dönük etkileşimsel bilgisayar destekli dil eğitimi gündeme gelmiştir. Üçüncü dönem, 1980-2000 yılları arasını içine alıp bütün dil becerilerini geliştirmenin ön plana çıkardığı bütünleştirici bilgisayar destekli dil eğitimi dönemidir (Lee, 2000).

Bilgisayar destekli dil öğretimine yönelik çalışmalar incelendiğinde deneysel çalışmaların ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu türlü çalışmalarda deney grubunda İngilizce öğretimi bilgisayar destekli eğitim ile gerçekleştirilirken kontrol grubunda geleneksel yöntem uygulanmıştır. Bazı çalışmalarda bilgisayar destekli İngilizce öğretiminin İngilizce öğrenme üzerinde geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ateş ve diğerleri, 2006; Gömleksiz ve Düşmez, 2005; Aytürk, 1999; Alkan, 1997; Koçak, 1997; Sullivan & Pratt, 1996; Odabaşı, 1994). Ayrıca betimsel olarak yapılan çalışmalarda da öğrencilerin bilgisayar destekli dil eğitime karşı olumlu tutuma sahip oldukları (Arishi, 2012; Tunçok, 2010), öğrencilerin İngilizce becerilerini geliştirdiği, motivasyonlarını artırdıklarını, ihtiyaçlarını karşılamaya dönük olduğunu, yararlı bilgiler sağladığını ve öğrenmelerini kontrol etmelerine imkan sağladığının ifade ettikleri (Ayres, 2002) bulunmuştur.

Bülent Ecevit Üniversitesi zorunlu hazırlık programında iki sömestre boyunca yoğun olarak sürdürülen İngilizce hazırlık eğitimi bilgisayar destekli dil öğretimi eşliğinde yürütülmektedir. D kuru öğrencileri haftada 30 saat olan dil eğitimlerinin 8 saatini, C kurları haftada 26 saat olan dil eğitimlerinin 6 saatini ve B kurları ise haftada 24 saat olan dil eğitimlerinin 4 saatini bilgisayar laboratuvarlarında geçirmektedirler. Öğrenciler derste kazandıkları bütün dil beceri ve yeteneklerini pratik yapmak amacıyla interaktif yazılımlarla donatılmış 250 den fazla bilgisayarı kapsayan Dil Laboratuvarı ortamında Bilgisayar Destekli Dil Öğrenim sisteminden faydalanmaktadırlar. İngilizce dil laboratuvar dersleri öğrenci odaklı ve interaktif olması öğrencilerin İngilizceyi düzenli alıştırma yapmalarına yönlendirme de bir rolü vardır. Öğrenciler kendi seslerini telaffuz için kayıt edebilir ve bilgisayar programı tarafından sağlanan aktiviteler yoluyla daha detaylı bir şekilde tekrar edebilirler, dil bilgilerini, kelime bilgilerini, okuma ve dinleme becerilerini programdaki aktiviteler sayesinde geliştirebilirler. Bu sistem öğrencilere yıl boyunca çalışmalarında yardımcı olmaktadır. Dil laboratuvar dersinin sağladığı kendi öğretmenleri olma şansı öğrencileri olumlu yönde etkilediği ve onlara gerek motivasyon gerekse kendine güven sağladı için öğrenciler dili kendi tempolarında öğrenebilirler.

Bu çalışmada da Bülent Ecevit Üniversitesi zorunlu hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve tutumlarının cinsiyetlerine, kurlarına, mezun oldukları orta öğretim türüne ve öğrenim gördükleri fakülteye göre değişiklik gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu bölümde, araştırma modeline, çalışma grubuna, veri toplama aracına ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlere ilişkin bilgi verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada betimsel yöntem çeşitlerinden nedensel karşılaştırma yöntemine başvurulmuştur. Nedensel karşılaştırma türü araştırmalarda mevcut grupların belli özellikler bakımından karşılaştırılarak bağımlı değişken üzerinde etkili olup olmadığı araştırılmaktadır (Gay & Airasian, 2000). Bu çalışmada da üniversite hazırlık öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri kura, mezun oldukları orta öğretim kurumuna ve öğrenim gördükleri fakülteye göre değişip değişmediği araştırılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2010-2011 öğretim yılında Bülent Ecevit Üniversitesi hazırlık programında İngilizce eğitimi gören 1071 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya tabakalı örnekleme yöntemiyle 451 öğrenci seçilmiştir. Örneklem evrenin yaklaşık %42'sini içermektedir. Öğrencilerin 225'i kız, 226'sı erkektir. İngilizce seviyelerine göre en yüksek kurdan başlamak üzere B, C ve D kurlarına ayrılmış olan öğrencilerin 42'si B kuru, 73'ü C kuru ve 336'sı ise D kuru öğrencileridir. Yapılan araştırma 285 klasik lise, 121 anadolu lisesi, 15 süper lise, 11 teknik lise, 8 fen lisesi ve 11 diğer lise türlerinden mezun öğrenci ile yürütülmüştür. Öğrencilerin üniversite eğitimlerini gördükleri fakültelere bakıldığında ise 140 mühendislik fakültesi, 125 iktisadi ve idari bilimler fakültesi, 99 fen-edebiyat fakültesi, 43 Zonguldak sağlık yüksek okulu, 24 tıp fakültesi, 11 deniz işletmeciliği fakültesi ve 9 dışçılık fakültesinden olmak üzere toplam 7 fakülteden öğrenci olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen 'İngilizce Dil Laboratuvar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği' ile toplanmıştır. Aşağıda kullanılan tutum ölçeği hakkında bilgi verilmiştir.

İngilizce Dil Laboratuvar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Bilgisayar destekli dil öğretimi kapsamında dil laboratuvarlarına ilişkin tutum ölçeği şu aşamalardan geçerek hazırlanmıştır.

1. Hazırlık programı öğrencilerine kompozisyon yazdırarak deneme amaçlı tutum maddeleri yazılmıştır. Maddelerin uygunluğu hakkında 2 eğitim programları ve öğretim uzmanının görüşü alınmıştır. Görüşmeden sonra toplam 42 maddelik deneme ölçeği hazırlanmıştır. Ölçekteki maddeler "kesinlikle katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum", "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde belirtilen 5'li dereceleme ölçeğinde düzenlenmiştir.
2. Hazırlanan deneme ölçeği 2010-2011 öğretim yılı güz döneminde Bülent Ecevit Üniversitesi zorunlu hazırlık programında dil eğitimi görmekte olan (N:263) öğrencilere uygulanmıştır.
3. Bülent Ecevit Üniversitesi zorunlu hazırlık programında dil eğitimi görmekte olan öğrencilerin laboratuvar ortamında dil öğrenmeye ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak ve ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin belirlenerek boyutlandırılması amacıyla temel bileşenler faktör analizi yapılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin benzer davranışları ne ölçüde ölçtüğünü belirleme, alınan puanlar ile ölçeğin toplam puanı arasındaki ilişki (madde-toplam korelasyonu) hesaplanarak yapılmıştır.
4. Ölçeğin güvenilirlik çalışması için ise Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı formülü kullanılmıştır.
5. Faktör yükleri ve madde-toplam korelasyonları katsayısı düşük olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bütün bu işlemlerden sonra 23 maddelik nihai ölçek belirlenmiştir. Bu maddelerin 10 tanesi olumsuz, 13 tanesi olumludur.
6. Ölçek tek boyutlu bir ölçek olup, ölçekteki 23 madde toplam varyansın %59'unu açıklamaktadır. Maddelerin faktör yükleri 0,88 ile 0,71 rakamları arasında değişmektedir. Madde toplam korelasyonları ise 0,87 ile 0,69 rakamları arasında değişmektedir. Madde toplam korelasyonları maddelerin ayırt edici güçlerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Buna göre ölçek maddelerinin her birinin ayırt ediciliğinin yüksek olduğu söylenebilir.
7. Ölçeğin Cronbach-Alpha güvenilirlik katsayısı 0,97 olarak bulunmuştur. Bu değer oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Buna göre ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği yüksek sonuçlar verdiği söylenebilir.

Verilerin Analizi

Ölçekten elde edilen veriler SPSS.16 istatistik programı ile aritmetik ortalama, bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü Anova ve Kruskal Wallis H parametrik olmayan testi istatistiksel teknikleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Üniversite hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik genel tutum puanlarını belirleyebilmek amacıyla aritmetik ortalama ve standart sapmaya bakılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Öğrencilerin Tutum Puan Ortalamaları

N	$\bar{X}$	En Düşük	En Yüksek	Ss
451	3,57	1,00	5,00	0,93

Öğrencilerin İngilizce’yi laboratuvar ortamında öğrenmeye yönelik tutumlarının aritmetik ortalamaları ($\bar{X}$) = 3,57 olarak bulunmuştur. Bu rakam öğrencilerin İngilizce dil laboratuvar derslerine yönelik olumlu bir tutum içinde olduklarını göstermektedir.

Üniversite hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutum puan ortalamaları cinsiyetlerine göre değişip değişmediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız gruplar için t testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Cinsiyetlerine Göre Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	$\bar{X}$	S	t	p
Kız	225	3,58	0,86	0,055	0,956
Erkek	226	3,57	0,99		

p> 0.05

Tablo 2 incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutum puanlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin tutum ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır (t: 0,05; p>0,05). Buna göre kız ve erkek öğrencilerin derse karşı birbirine yakın düzeyde tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Üniversite hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutum puan ortalamalarının kurlarına göre değişip değişmediğini belirleyebilmek amacıyla tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Buldukları Kura Göre Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Fark
B	42	3,87	0,71	12,19	0,000	C ile B ve D arasında
C	73	3,12	0,97			
D	336	3,63	0,91			

p< 0.05

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri kurlara göre değiştiği görülmektedir (F: 12,19; 0,00<0,05). Bu fark B ve C kurları arasında B kuru lehine, D ve C kurları arasında ise D kurları lehinedir. Bu bulguya göre B ve D kuru öğrencilerinin C kuru öğrencilerine göre İngilizceyi laboratuvar ortamında öğrenmeye ilişkin daha olumlu tutum içerisinde oldukları söylenebilir.

Üniversite hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutum puan ortalamaları mezun oldukları orta öğretim türüne göre değişip değişmediğini belirleyebilmek amacıyla veriler normal dağılmadığı için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Mezun Oldukları Orta Öğretim Türüne Göre Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

GRUP	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Fen Lisesi	8	220,88	5,275	0,383
Anadolu Lisesi	121	208,77		
Süper Lise	15	188,47		
Düz Lise	285	235,61		
Teknik Lise-Meslek Lisesi	11	207,41		
Diğer	11	240,14		

p>0,05

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin tutum puanlarının mezun oldukları orta öğretim türlerine göre değişmediği görülmektedir (X²:5,27; 0,38>0,05). Diğer bir deyişle öğrenim görülen orta öğretim türü öğrencilerin tutum puanlarını anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

Üniversite hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutum puan ortalamaları öğrenim gördükleri fakülteye göre değişip değişmediğini belirleyebilmek amacıyla veriler her bir düzeyde normal dağılım göstermediği için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	Sıra Ortalaması	X ²	p
Tıp Fakültesi	24	210,13	2,44	0,875
Dişçilik Fakültesi	9	221,28		
Mühendislik Fakültesi	140	231,95		
Fen-Edebiyat Fakültesi	99	222,37		
İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	125	218,11		
Sağlık Yüksek Okulu	43	248,19		
Deniz İşletmeciliği ve Yönetimi Yüksekokulu	11	224,32		

p>0,05

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelerine göre İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik aralarında tutum farkı olmadığı görülmektedir ($X^2:2,44$; $0,87>0,05$). Diğer bir deyişle öğrencilerin tutum puanlarının okumuş oldukları fakülte türüne göre değişmediği söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Bülent Ecevit Üniversitesi zorunlu hazırlık programı öğrencilerinin yabancı dil olarak İngilizceyi laboratuvar ortamında öğrenmeye yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada öğrencilerin bilgisayar destekli dil öğrenimiyle ilgili görüşleri alınmış; cinsiyete, kurlarına, mezun oldukları orta öğretim türüne ve öğrenim gördükleri fakülteye göre bir farklılığın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin tutum puan ortalamasından hareketle İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik olumlu yaklaştıkları, bu derse severek katıldıkları sonucuna ulaşılabilir. Bulut ve Abuseileek (2007), İngiliz dili ve edebiyatı öğrencilerinin bilgisayar destekli dil öğretimine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin hem genel olarak bilgisayar destekli dil öğretimine yönelik olumlu tutuma sahip oldukları, hem de okuma, yazma, konuşma ve dinleme amaçlı olarak kullanımlarına da olumlu yaklaştıklarını bulmuştur. Tunçok (2010) ile ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin bilgisayar destekli dil öğretimine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin bilgisayar destekli dil öğretimine yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını bulmuştur. Güneşli, Birikim ve Canan (2009), üniversite hazırlık sınıflarında ders veren öğretmenlere İngilizce öğretiminde bilgisayarın kullanımına yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmada öğretmenlerin teknolojiyi derste kullanmaya yönelik olumlu yaklaştıkları fakat yeteri kadar kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Yılmaz ve Alıcı (2011) ile Oğuz, Ellez, Akamca, Kesercioğlu ve Girgin (2011) okul öncesi öğretmen adaylarının BDE yapmaya yönelik tutumlarını olumlu bulurken; Sezer (2011), coğrafya öğretmeni adaylarının BDE'ye yönelik tutumlarının olumlu bulmuştur. Kutluca ve Ekici (2010) ile Arslan (2008), öğretmen adaylarının BDE yapmaya yönelik tutumları ile öz yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında öğretmen adaylarının BDE yapmaya yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını bulmuştur. Ayres (2002), öğrencilerin bilgisayarın derslerde kullanımına yönelik olumlu tutuma sahip olduğunu, öğrencilerin % 80'inin bilgisayar destekli dil eğitiminin ihtiyaçlarına uygun olduğunu, %77'sinin iyi bilgi verdiğini ifade ettiğini bulmuştur.

Çalışmanın sonunda cinsiyetin tutumu etkileyen bir faktör olmadığı, kız ve erkek öğrencilerin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutumlarının benzer olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan benzer çalışmaları destekleyen bu bulguya göre hem kız, hem de erkek öğrenciler İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik olumlu tutum göstermektedirler. Yılmaz ve Alıcı (2011), Sezer (2011), Yıldırım ve Kaban (2010), Arslan (2009), Teo (2008), Ateş ve diğerleri (2006) tarafından da yapılan çalışmalarda öğrencilerin görüşlerinin cinsiyetlerine göre değişmediği bulunurken; Kutluca ve Ekici (2010), kız öğretmen adaylarının BDE yapmaya yönelik erkeklere göre olumlu tutuma sahip olduklarının bulurken; Schumacher & Moharan-Martin (2001)'in çalışmasında ise erkek öğrencilerin bilgisayarla daha fazla yaşantı geçirdikleri ve daha olumlu tutuma sahip bulunmuştur.

Bu çalışmada ayrıca öğrencilerin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik tutumlarının okudukları orta öğretim ve buldukları fakültelerine bağlı olarak değişip değişmediği incelenmiştir. Çalışmanın sonunda öğrencilerin tutum puanlarının okudukları orta öğretim ve fakülteye göre değişmediği, öğrencilerin benzer şekilde bir tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kutluca ve Ekinci (2010)'nin çalışmasında da öğretmen adaylarının görüşlerinin okudukları bölüme göre değişmediği bulunmuştur.

Öğrencilerin tutum puanları yalnızca buldukları kurlara bağlı olarak değişmektedir. C kurunda okuyan öğrenciler B ve D kurunda okuyan öğrencilere göre daha olumsuz tutuma sahiptir. B kuru öğrencilerinin İngilizce seviyesi orta seviyededir, D kuru öğrencilerinin İngilizce seviyesi henüz başlangıç seviyesidir. C kuru öğrencileri ise temel seviyede İngilizce bilgisine sahiptir. Belli düzeyde İngilizce bilerek eğitime başlayan B kuru öğrencileri ile hiç İngilizce bilmeden hazırlık eğitimine başlayan D kuru öğrencilerinin laboratuvar ortamında İngilizce öğrenirken yüksek olan tutumlarının, C kuru

öğrencilerinde biraz daha düşük olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Sezer (2011) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının BDE'ye yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre değiştiği bulunmuştur. Bu çalışmaya göre 5. Sınıf öğretmen adaylarının diğerlerine göre daha olumlu tutuma sahip çıkmıştır. Yılmaz ve Alıcı (2011) ile Yıldırım ve Alkan (2010)'ın çalışmasında öğretmen adaylarının BDE'e ilişkin tutumlarının sınıf düzeylerine göre değişmediği bulunmuştur.

Özet olarak, çalışmanın sonuçları incelendiğinde üniversite hazırlık programı öğrencilerinin İngilizce dil laboratuvar dersine yönelik olumlu tutuma sahip olduğu, tutum düzeylerinin cinsiyetlerine, okudukları orta öğretim ve buldukları fakültelerine göre değişmezken buldukları kura göre değiştiği bulunmuştur. Öğrencilerin dil laboratuvar dersine yönelik tutumları olumlu olmasına rağmen bu tutum düzeyi daha artırılabilir bir düzeydedir. Buna göre öğrencilerin laboratuvar uygulamalarına yönelik tutumlarını daha da üst düzeye çıkarıcı öğretim etkinlikleri yapılabilir. Ayrıca C kurunda bulunan öğrencilerin tutumlarında niçin bir düşüş olduğu araştırılarak tutumlarının daha da tedbirler alınabilir.

Araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçeğin orta öğretime düzeyinde de geçerlik çalışmaları yapılarak ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin de İngilizce dil laboratuvarına yönelik tutumları incelenebilir.

Kaynakça

- Alkan, B. (1997). *The investigation of the comparison of computer-assisted English language learning and teacher-centered English language learning*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Arishi, S. A. M. (2012). Attitudes of students at Saudi Arabia's industrial colleges toward computer assisted language learning (CALL). *Teaching English with Technology*, 12 (1), 38-52.
- Arslan, A. (2008). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumları ile öz yeterlik algıları arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 101-109.
- Arslan, A. (2009). Bilgisayar destekli Türkçe öğretiminin öğrencilerin Türkçe dersi tutumlarına etkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4 (2), 665-677.
- Arslan, B. (2003). Bilgisayar destekli eğitime tabi tutulan ortaöğretim öğrencileriyle bu süreçte eğitici olarak rol alan öğretmenlerin BDE'e ilişkin görüşleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 2 (4), 67-75.
- Ateş, A., Altunay, U. ve Altun, E. (2006). Bilgisayar destekli İngilizce öğretiminin lise hazırlık öğrencilerinin İngilizce'ye ve bilgisayara yönelik tutumları üzerindeki etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 2 (2), 97-112.
- Ayres, R. (2002). Learner attitudes towards the use of CALL. *Computer Assisted Language Learning*, 15 (3), 241-249.
- Aytürk, N. (1999). *Bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin İngilizce başarısına; İngilizce ve bilgisayara yönelik tutumlarına olan etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bulut, D. ve Abuseileek, A. F. M. (2007). Learner attitude toward CALL and level of achievement in basic language skills. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (2), 103-126.
- CALICO (2001). Bilgisayar destekli dil öğreniminde bilimsel çalışmalar: Geliştirme, eğitimbilimsel yenilikler ve araştırma [Online]. http://calico.org/CALL_document-Turkish.pdf adresinden 22 Haziran 2011 tarihinde alınmıştır.
- Cameron, K.C.; Dodd, W.S. & Rahtz, S.P.Q. (1986). *Computers and modern language studies*. Chichester: Ellis Harwood Limited.
- Çelebi, M. (2006). Türkiye'de anadili ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (21), 285-307.
- Demirbilek, M. ve Yücel, Z. (2011). İngilizce öğretmenlerinin bilgisayarın yabancı dil öğretim ve öğreniminde kullanımı hakkındaki görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 217-246.

- Demirel, Ö. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme öğretme sanatı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Engin, A. (2006). Yabancı dil (İngilizce) öğretiminde öğrenci başarısını etkileyen değişkenler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 287-310.
- Gay L. R. & Airasian P. (2000). *Educational research competencies for analysis and application*, (Sixth Edition). USA: Merrill Prentice Hall.
- Gömleksiz, M. ve Düşmez, O. (2005). İngilizce’de relative clause konusunun öğretiminde bilgisayar destekli öğretim ile geleneksel yöntemin öğrenci başarısı üzerine etkisinin karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2).
- Güneyli, A., Birikim, Ö. ve Canan, P. Z. (2009). Yabancı dil eğitiminde bilgisayar kullanımı. *EJER*, 34, 37-54.
- Koçak, N.Ç. (1997). *Effectiveness of computer assisted language learning (CALL) in vocabulary instruction to Turkish EFL students*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Kutluca, T. ve Ekici, G. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 177-188.
- Lee, K. (2000). English teachers’ barriers to the use of computer assisted language learning. *The Internet TESL Journal*, 6(12). <http://iteslj.org/Articles/Lee-CALLbarriers.html> adresinden 18.01.13 tarihinde alınmıştır.
- Morgan, L.Z. (1986). Computer assisted instruction- How, when, and why. *Foreign Language Annals*, 19, 515-519.
- Odabaşı, F. (1994). *Yabancı dilde dil bilgisi öğrenmede bilgisayar destekli öğrenme yönteminin öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Oğuz, E., Ellez, A. M., Akamca, G.Ö., Kesercioğlu, T. İ. ve Girgin, G. (2011). Okulöncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ve bilgisayara yönelik tutumları. *İlköğretim Online*, 10(3), 934-950.
- Okan, Z. ve Torun, P. (2007). Learner attitudes towards CALL applications at YADIM. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 162-179.
- Prathibha, J. (2010). Computer assisted language learning: Benefits and barriers. *English in New Technology, ELT, ESP ve Communication Skills*, 2(3), 59-71.
- Schumacher, P. & Moharan-Martin, T. (2001). Gender, internet and computer attitudes and experiences. *Computers In Human Behavior*, 17(1), 95-110.
- Sezer, A. (2011). Coğrafya öğretmeni adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-19.
- Sullivan, N. & Pratt, E. (1996). A comparative study of two ESL writing environment: a computer-assisted classroom and a traditional oral classroom, *System*, 29(4), 491-501.
- Şentürk, H. (1997). *The effects of supplementary computer assisted listening instruction on listening comprehension ability*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Teo, T. (2008). Pre-service teachers’ attitudes towards computer use: A Singapore survey. *Australasian Journal of Educational Technology*, 24 (4), 413-424.
- Tunçok, B. (2010). *A case study: Students attitudes towards computer assisted learning, computer assisted language learning and foreign language learning*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara
- Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime karşı tutumları. *Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 158-168.
- Yılmaz, N. ve Alıcı, Ş. (2011). Investigating pre-Service early childhood teachers’ attitudes towards The computer based education in science activities. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10 (3), 161-167.

Extended Abstract

Determining the Attitudes of University Preparatory Programme Students towards the English Language Laboratory Course

CALL may be defined as using the computers for all of the activities related to teaching- learning and school management (Demirel, 2005). CALL motivates students, make them creative and active participants of the lesson. As it provides different kinds of materials, CALL appeals to the students that have different learning styles. Students make their own decisions to choose what to study and how to improve themselves (Lee, 2000; Prathibha, 2010). While using CALL, teachers encounter with some obstacles because of expensive software and hardware and lack of technical information. Teachers may be against the change and so they may have a negative opinion about using the technology for education (Lee, 2000; Prathibha, 2010).

The aim of this study is to determine the attitudes of Bülent Ecevit University compulsory preparatory programme students towards English language laboratory courses. We tried to find answer to the following question: "Is there a significant difference in students' attitudes towards learning English in language laboratories in terms of gender, level of English, high school they graduated from and their faculties variables?"

This study was carried out with the participation of Bülent Ecevit University compulsory preparatory programme students in the fall term of 2010-2011 academic year. The population of the study is 1071, the sample is 451 students.

The data of this study was collected with the help of "attitude scale towards English language laboratory courses" that was developed by the researchers. Items were written with the help of students' compositions. It consisted of 42 items and was applied to 263 students for pilot study. For construct validity, factor analysis was applied and Cronbach Alpha was used for the reliability.

As a result of the analysis, 23 items were found to explain 59% of total variance consisted the scale. 10 of these items are negative, 13 of them are positive. Factor loadings of the items vary from 0,71 to 0,88. As for the item-total correlations, they vary from 0,69 to 0,87. It shows that item discrimination index of the items are good. The Cronbach's Alpha reliability coefficient of the scale is 0,97. It can be accepted as an acceptable value.

The data were analysed with SPSS.16 statistic programme. Means were compared with t-test for Independent groups, One-Way Anova and Kruskal Wallis H test.

Mean was calculated to find out the attitude of preparatory students towards English language laboratory courses as the first sub-problem of the research. Mean is 3,57. That shows that students have a positive attitude towards learning English in laboratories.

Second sub-problem of the research is if attitude means of students vary according to the gender. t-test for independent groups was used to answer this sub-problem. A significant difference was not found for this problem ($t:0,05; 0,95 > 0,05$).

The third sub-problem of the research is if the attitude means of students towards English language laboratory course vary according to their level. One-Way Anova was used to find out the data of this problem. A significant difference was found among the levels ($F:12,19; 0,00 < 0,05$). There was a difference between the groups. The difference was in favour of B and D groups.

The fourth sub-problem of the research is if their attitude means of students vary according to the high schools they graduated from. Kruskal Wallis H test was used for the analysis of the data related to this problem. A significant difference was not found according to their high school they graduated from. ($X^2:5,27; 0,38 > 0,05$).

The fifth sub-problem is if attitude means of students vary according to their faculties. The data of the problem was analysed with Kruskal wallis H test. A significant difference was not found according to their faculties ($X^2:2,44; 0,87>0,05$).

At the end of the research, it was found out that preparatory students have positive attitude towards English language laboratory course. The level of students affects their attitude towards it significantly but their gender, high school and faculty have no effect on their attitudes towards English language laboratory courses.

İngilizce Dil Laboratuvar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

	Faktör yükleri	Madde toplam korelasyonları
1.İngilizce dil laboratuvar derslerini severim.	0,74	0,72
2.İngilizce dil laboratuvar derslerinde çalışmayı seviyorum.	0,73	0,71
3.Yetkim olsa İngilizce dil laboratuvar derslerini kaldırıyorum.	0,71	0,69
4.İngilizce dil laboratuvar dersi ilgimi çeken bir derstir.	0,83	0,81
5.İngilizce dil laboratuvar ders saatleri azaltılsa sevinirim.	0,72	0,70
6.İngilizce dil laboratuvar derslerinde çeşitli aktiviteler olmasını seviyorum.	0,78	0,76
7. İngilizce dil laboratuvar dersi önemsiz bir derstir.	0,79	0,77
8.İngilizce dil laboratuvar derslerinden hoşlanmıyorum.	0,76	0,74
9. Dil laboratuvar ortamında İngilizce öğrenmek zaman kaybıdır.	0,79	0,77
10.İngilizce dil laboratuvar dersi seçmeli ders olsa seçmem.	0,73	0,71
11.Dil laboratuvar ortamında İngilizce öğrenmek zevklidir.	0,88	0,87
12.Dil laboratuvar ortamında İngilizce öğrenmek anlamsızdır.	0,81	0,80
13.İngilizce dil laboratuvar derslerine istekli geliyorum.	0,85	0,83
14.İngilizce dil laboratuvar derslerinde zevkle çalışıyorum.	0,79	0,76
15.İngilizce dil laboratuvar dersleri eğlencelidir.	0,75	0,73
16.Dil laboratuvar ortamında İngilizce öğrenmek çekici gelmiyor.	0,75	0,72
17.İngilizce dil laboratuvar dersi en sevdiğim derslerden biridir.	0,77	0,74
18.İngilizce dil laboratuvar derslerinde vakit geçmek bilmiyorum.	0,72	0,69
19.İngilizce dil laboratuvar dersleri İngilizceye olan ilgimi artırıyor.	0,74	0,71
20.İngilizce dil laboratuvar dersi İngilizce öğrenmem için önemlidir.	0,77	0,75
21.İngilizce dil laboratuvar dersleri İngilizce eğitimime katkıda bulunuyor.	0,75	0,72
22.İngilizce dil laboratuvar dersleri kaldırılrsa sevinirim.	0,81	0,80
23.İngilizce dil laboratuvar derslerindeki görsel yönden zenginlik hoşuma gidiyor.	0,77	0,73